

Uzaktan Eğitim

Uzaktan Eđitim Nedir? Bilgi, g¼n¼m¼ ekonomisinde toplumlaryn rekabet g¼Ålerini ve geliþmiþlik d¼zeylerini belirleyen en ¼nemli unsur haline gelmiþtir. Bilgi ekonomisine geÅiþte eđitimden sađlýða kadar her alanda biliþim teknolojileri kullanýlarak insan kaynaklaryn geliþtirilmesi ve yaþam boyu eđitim ¼ncelikli ¼nem taþýmaktadır (2. Biliþim Bursu, 2004). C deđiben teknolojik yapýlanmalar k¼resel eđitimde yaygýn ve ortak ÅÅ¼z¼mlerin geliþtirilmesine olanak verirken, aynı zamanda bireylerden beklentilerin hýzla artmasýna, eđitim kalitesinin uluslararası standartlar iÅinde deđerlendirilmesine yol aÅsmaktadır (Erbarut, 2003). Y¼z y¼ze eđitimin (¼rg¼n eđitim) temel ¼desi olan ¼đrenci-eđitimci iletiþiminin, uzaktan eđitimde kýsmen yerini alabilmesi iÅin, yeni yaklaþýmlardan yararlanýlmalydır. Uzaktan eđitim teknolojisi, uzaktan eđitimi, y¼z y¼ze eđitime bir alternatif olarak sunmak iÅin, b¼y¼k bir hýzla geliþmektedir. Eđitim programý sayesinde ¼đrenciler eđitim programýnýn tamamýný veya bir kýmýný eđitim veren kurum merkezinden uzaktaki bir cođrafî konumda tamamlayabilmektedirler (Volery ve Lord, 2000; USDLA, 2006). Uzaktan eđitim, gerek geleneksel y¼ntemlerle ÅÅ¼z¼lemeyen eđitim sorunlaryn ÅÅ¼z¼m arayýplarýndan biri olarak kabul edilmesi, gerekse sađladýđ olanak ve esneklikler nedeniyle yaygýnlaþmaya devam ederken ortaya Åýkacak problemlerin ÅÅ¼z¼m¼n¼ de beraberinde getirecek biÅimde geliþmektedir (2. Biliþim Bursu, 2004). Uzaktan eđitim, uzaktan ¼renme ve uzaktan ¼retim terimleri sýk sýk birbirleri yerine kullanýlmaktadır. Bu terimlerin aÅýklamalarý birbirine benzer yapýlmaktadır. Kazmer ve Caroline (2004) â™e g¼re uzaktan eđitim; kipilere Åsalýþmak iÅin rastlanýr fýrsatlar verir fakat uzaktan eđitim kipilerin kopullarý ya da mesleki zorunluluklar ile ilgilenmez. Bu y¼zden uzaktan eđitim ¼nceleri âœœmektupla ¼retimâœœ kelimesi ile ep anlamlý olarak kullanýlýrken daha sonralary eđitim televizyon ile birlikte kullanýlmýþtır. Ama esas b¼y¼mesi videoyu, telekonferans sistemini, e-mail ve interneti de iÅeren iletiþim teknolojileri aracýlýđý ile olmuþtur. Uzaktan eđitim, yetipkinler ve ¼niversitelere uzak mesafelerde yerleþik ¼đrenciler iÅin uygun bir eđitim sistemidir. Bununla birlikte, Å uzaktan eđitim, T¼rkiye gibi geliþmekte olan ve ¼niversite sayýsý yeterli olmayan ¼lkelerde, daha Åok ¼đrenciye ¼niversite eđitimi sađlamada etkin olarak kullanýlabilir (Yazýcý ve Altap, 1999). Arapþtýrmacýlaryn yaptýđ tanýmlardan yola Åýkýlýđýmýzda uzaktan eđitimi; ¼retici ve ¼renenin fiziksel olarak farklı mekanlarda olduđu, ¼renimlerin hýz ve kapasitelerine g¼re ayarlayarak, eđitim teknolojilerinden yararlanarak, verimli ve kaliteli bir þekilde ¼renme - ¼retme etkinliklerini sađlamaya yarabilecekleri bir eđitim sistemi olarak tanımlayabiliriz (Keegan, 1996; Apkar, 1996; Volery ve Lord, 2000; Alkan, 1996). Baþlýca uzaktan eđitim teknolojileri olarak mektup yoluyla ¼retimden, basýlý materyal, radyo, televizyon, audio ve video kasetler, Åokluortam, bilgisayar destekli eđitim, elektronik posta, internet, veritabanlarý, uydu teknolojileri ve videokonferanstan sanal gerÅeklik olarak geniþ bir yelpazede karþýmýza Åýkmaktadır. Å Sýnyflandýracak olursak Etkileþimli Etkileþimsiz olarak ikiye Å ayırabiliriz. Å Å Internet ve iletiþim teknolojilerindeki geliþmeler uzaktan eđitimde maliyetin d¼p¼r¼mesinin yaný sıra, etkileþim, zengin g¼rsel materyal kullanýmý ve epzamanlý-farklý zamanlý uygulama olanaklar sađlamýþtır. Eđitimde etkileþim ve iletiþim Åok ¼nemlidir. Uzaktan eđitim teknolojileri ilk kullanılmaya baþlandýđýnda genellikle etkileþimli deđilken geliþen teknoloji ile ¼renen-¼retici, ¼renen-¼renen ve ¼renen-¼retici materyal etkileþimini artýrýr. Å Etkileþimli uzaktan ¼renme sistemleri etkileþimin Senkron (Ep zamanlý) Å ve Asenkron (Ep Zamansýz) biÅimde olmasýn iki kategoride ele alýnabilir. Uzaktan eđitimde Canlý yayýn (Multi cast / Unicast-Broadcasting), ve Talep ¼zerine yayýn (on Demand) t¼rlerine g¼re etkileþim birebir-Åiþt y¼nl¼, birden-Åođa tek y¼nl¼ olabildiði gibi g¼n¼m¼ teknolojileri ile birden-Åođa Åiþt y¼nl¼ etkileþim ve iletiþim m¼mk¼n olmaktadır. Her Åýkan yeni teknoloji ile yeni bir uzaktan eđitim modeli ortaya Åýkmýþtır Kullanýlacak teknolojiler metin, ses, g¼r¼nt¼ ve elektronik ortam gibi deđipik ortamlarda farklı uzaktan eđitim amaÅlý kullaným potansiyeline sahiptir. Tablo 1 â™de Uzaktan Eđitim Uygulamalarý Teknolojilere sýnyflandýrýmýþtır. Å Tablo1 :Å Farklý ortam ve eđitim potansiyeli arasýndaki karþýlýklı iliþki[1] Å SýnyflarTeknolojilerUzaktan UygulamalarýMetin (Text)Å Basýlý material (print) Å Bilgisayarlar âœœ Ders Åniteleriâœœ Destekleyici materialâœœ corresponde tutoring âœœ Databases âœœ elektronik yayýncýlýk (electronic publishingSes (Audio)Å Kasetler, Å RadyoTelefon ProgramlarTelephone tutoring,AudioconferencingG¼r¼nt¼ (Video)Yayımllama (Broadcasting) Video kasetleri / diskleriKablo / fiber optikuydumikrodalga videoconferencing ProgramlarslervideoconferencingElektronik ortam (Computing)Bilgisayarlar telefonfiber optic / uyduISDNCD-ROM, CD-I (Interactive CD), CD-V (video CD)Å Bilgisayar Destekli Å-retimâœœ elektronik postaâœœ computer conferences, âœœ audio-graphics, âœœ databases âœœ multimediaGenel ola zaman basýlý materyaller, ipitsel araÅlar, televizyon ve teknolojileri ve biliþim teknolojileri, uzaktan eđitimde iletiþim ortamlarý olarak karþýmýza Åýkmaktadır. Å Uzaktan eđitim programýný tasarlariken hangi teknolojiyi kullanacađýmýza karar vermeliyiz. Teknolojilerin programa uyumu veÅ birbirleri ile arasýndaki fark iyi deđerlendirilmelidir. Teknolojinin avantaj ve sakýncalarýna Tablo 2 â™de deđinilmþtir. Å Å Å Tablo 2 : Uzaktan Eđitim Teknolojilerinin Karþýlaþýmlary[2] TeknolojiAvantajlarSakýncalarMateryalTaþýnabilir, ucuz, eriþimi kolay, iyi organize edilmþ.Materyalin g¼nderimi ve tesliminde gecikmeler olabilir. Derslere ilgi d¼p¼r¼kt¼r.Video kaset(CD-ROM ve DVD ortamýna da aktarýlabilir)Taþýnabilir, hareketli g¼r¼nt¼ ve ses iÅerir. Å-örenenlerin iÅeriði VCR cihazlarý yoluyla kolayca g¼zden geÅirmeleri olanaklýdır.Tekd¼ze ders anlatýmý t¼r¼nde s eđilimi vardýr. Y¼sherik ilginÅ olmadýđ ya da video ile desteklenmediði takdirde sýkýcý olabilir.Video konferansÅ Å Å G¼r¼nt¼ aktarýmý yoluyla ¼retim elemaný ve ¼renenler arasýnda epzamanlý ve iki y¼nl¼ bađlantý kurulur. Geliþmiþ teknolojiye s sistemlerle yeterli ses ve g¼r¼nt¼ kalitesi sađlanýr.Pahalýdır. Å-zel ortam hazýrlanmasýn gerektirir. Etkileþim sađlanýr an desteklenmelidir. D¼p¼k teknolojili sistemlerde g¼r¼nt¼ kalitesi zayıf olabilir.Akýþkan Video (Streaming Video) veya SunumlarG¼r¼nt¼ veya grafik ve ses aktarýmý sađlar. Y¼gile izlenebilir. Materyalin tekrar izlenmesi olanaklidir. Bant Åođaltma gerektirmeksizin g¼ncelleþtirilebilir. Åcetimi video kadar zaman almaz.Tekd¼ze ders anlatýmý t¼r¼nde sunu eđilimi vardýr, iÅerik ilginÅ olmadýđ ya da video ile desteklenmediði takdirde sýkýcý olabilir. Å-retim elemanýn sunum pla gerektirir. Å-örencilerin yeterli kapasitede bilgisayar ve internet bađlantýsý olmalıyýr.WebBilgisayara ÅsevrimiÅi olarak her an her yerden eriþilebilir. Åþeþitli ders y¼netim yazýlýmlarý ile (sohbet, ilan panosu vb.) iletiþime tepvik eder.Bilgisayara eriþim ve temel bazý teknik bilgiler gerektirir.ÅþevrimiÅi tartýþma araÅlarý, Ylan Panolarý, Sohbet oturumlarýÅ-retim elemaný ve deđer ¼đrencilerle ÅsevrimiÅi bađlantý sađlanýr. Senkron (sohbet) ya da asenkron (duyuru panosu) olabilir. Tartýþmalar dahil edileb G¼r¼nt¼meler sýnyrlýdır. Hýzly ve dođru klavye kullanýmý gerektirir. Elektronik PostaÅ Kullanýmý kolay ve ucuzdur. Bilgisayar ve temel bilgisayar teknolojisi bilgisi gerektirir. Å Å Å

Uzaktan eğitim, uzaktan Öğretim, e-Öğrenme, uzaktan Öğrenme, aŞşık Öğrenme, dađýtık Öğrenme, eþzamanlı Öğrenme, uzaktan Öğrenme, esnek Öğrenme gibi kavramlar Öğrenci ve Öğretmenin fiziksel olarak ayrı yerlerde oldukları bir eğitim s¼recini tanımlamak iŞsin kullanılan kavramlardan bir kaŞşıdır. Uzaktan eğitim kavramı, bu kavramlar arasında y¼llardır en yaygın kullanılanıdır. Uzaktan eğitim, fiziksel olarak ayrı ortamlarda yer alan Öğretme ve Öğrenme s¼releşlerini AŞok g¼zel bir şekilde tanımlamaktadır. Ancak son yıllarda e-öğrenme kavramı Öğzellikle Amerika Birleşik Devletlerinde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlandı (Picciano, 2001). Her ne kadar uzaktan Öğrenme ve uzaktan eğitim kavramları birbirlerinin yerine kullanılıyorsa da, uzaktan Öğrenme kavramı Öğreneni daha AŞok vurgulamaktadır. Gerçekten de son yıllarda Öğrenci-merkezli Öğrenme kavramı, Öğrenme etkinliği uzaktan olsun olmasın, her türlü eğitim ortamı iŞsin yaygın olarak kullanılmaya başlandı. Öğrenci merkezli Öğrenme kavramı Öğrencinin kendi Öğrenme etkinliği ile ilgili olarak sorumluluk aldığı ortamların kullanılmaktadır. Uzaktan gerçekleştirilen Öğrenmelerde Öğrenciye b¼y¼k sorumluluklar d¼şmektedir. Bu yüzden de uzaktan Öğrenme kavramı bu tür ortamlar iŞsin daha uygun bir terim gibi gör¼lmektedir. Uzaktan Öğrenme Kavramları: Uzaktan eğitim: Farklı mekanlardaki Öğrenci, Öğretmen ve eğitim materyallerinin iletişim teknolojileri aracılığıyla bir araya getirildiği resmi veya kurumsal bir eğitim faaliyetidir. Uzaktan Öğrenme: Öğretici ve Öğrenenin fiziksel olarak ayrı ortamlarda bulunduğu durumlarda gerçekleştirilen Öğrenme etkinlikleridir. Sanal sınıf: Belli bir AŞeride bir AŞzerinden Öğrenmek amacıyla oluşan grup. e-Öğrenme (e-Learning): İnternet, bir AŞ veya sadece bilgisayar yolu ile gerçekleştirilen Öğrenmelerdir. m-Öğrenme (m-Learning): Mobil iletişim araçları yolu ile gerçekleştirilen Öğrenmelerdir. Web tabanlı uzaktan eğitim: Web teknolojileri kullanılarak gerçekleştirilen uzaktan eğitim etkinlikleridir. Yaşam boyu Öğrenme: Bireyin, yaşamı boyunca sürekli bir Öğrenme etkinliği iŞsinde olması durumudur. Eþ zamanlı (senkron) Öğrenme: Farklı mekanlardaki bireylerin, aynı anda AŞift y¼nlü iletişim teknolojileri yardımıyla sanal ortamda bir araya gelip gerçekleştirdikleri Öğrenme. AŞzvirim iŞsinde Öğrenme: Bir AŞzerinden sunulan iŞserikle gerçekleştirilen Öğrenmelerdir. Eþ zamanlı (Senkron) uzaktan eğitim: Öğrenenlere hem farklı zamanlarda hem de farklı ortamlarda sunulan eğitimdir. Karma / Harmanlanmış (Blended) eğitim: Her türlü teknolojinin kullanılabildiği, geleneksel ve uzaktan eğitimin farklı modellerinin bir araya getirilerek d¼şlenildiği eğitimdir. Geleneksel eğitim: Aynı mekan ve zamanda yapılan formal eğitimdir. Eğitim: En geniş anlamıyla eğitim, toplumdaki AŞerilerin iŞsinde s¼recinin bir parçasıdır. Formal eğitim, amaŞşlıdır; Öğrenciden hazırlanmış bir program AŞerisinde planlı olarak yapılır; Öğretim yoluyla gerçekleştirilen Formal olmayan (informal) eğitim, yaşam iŞsinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Planlı ve amaŞşlı değil, gelişimci eğittir. Öğrenme Yönetim Sistemi (LMS: Learning Management System): Farklı zamanlı veya harmanlanmış eğitimde Öğrencilerin ders se¼imini ve derse katılmasına, iŞseriklerin sunulmasına, Öğretim ve değerlendirme yapılmasına, kullanıcı bilgilerinin izlenip raporlanmasına olanak sağlayan bir Yönetim yazılımıdır. YŞserik: Uzaktan eğitimde belli standartlarda hazırlanarak Öğrenciye sunulan, belirlenmiş eğitim süreci iŞsinde Öğrenilmesi hedeflenen edisel konu materyalidir. Eğitim: Geleneksel eğitimde eğitimi veren ve değerlendiren kişidir. Uzaktan eğitimde ise eğitimin verilmesinden, Öğrencilerle iletişimin kurulmasından etkileşimli ortamlarda y¼nlü etkileşim etkinliklerinden, s¼navların verilip değerlendirilmesinden ve bunların Yönetimlerinin belirlenmesinden sorumlu olan kişidir. T¼rkkiye e-Öğretim Alanındaki Uygulamaları Öğretim Alanında 3 aşamaya s¼ny¼flandırabiliriz: 1) Tartışma ve Alanda Öğreniler Oluşturma (1927 -1961) 2) Orta Öğretim Alanındaki Uygulamalar (1961- 1974) 3) Y¼ksek Öğretim Uygulamaları (1974 - ...) 1) Tartışma ve Alanda Öğreniler Oluşturma (1924 -1961) 1924 e- Yabancı uzman raporları Öğzellikle de J. Dewey'in Öğretmen yetiştirme konusunda uzaktan eğitimi teklif etmesi, uzaktan eğitim kavramıyla tanışmamızı sağladı. 1927 e- İkinci teklif ise, okuma-yazma Öğretimi iŞsin "Muhabere Yoluyla Tedrisat" uygulamasıdır. Yurdumuzda inceleme yapan komisyonun hazırladığı raporun, eğitimle ilgili b¼y¼k m¼nde, okul AŞşılması ekonomik g¼nl¼lmeyen yerlerde oturanların, teknik bilgi ve genel kültürlerini geliştirmek iŞsin mektupla Öğretim kurslarının AŞşılması Öğnerilmiştir. 1950 e- Ankara Üniversitesi Hukuk Fak¼ltesinde, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü'nde, Yabancı Bankasının desteği ile bir bankacılık kursu AŞşılması ve bu kursunda uzaktan eğitimle yapılması d¼ş b¼y¼n¼lm¼þ ancak gerçekleştirilememiştir. 1960 e- 61 M¼-M (Mektupla Öğretim Merkezi) kurularak, e- Mesleki ve Teknik e- alanlarla s¼ny¼rlü olmak üzere b¼y¼nyesinde deneme faaliyetine başlandı. 1962 yılında Merkez Yönetmeliği oluşturularak, tanımı, Öğnemi, amacı ve ilerlemeye isteyenler iŞsin tercih edilebilir bir yol olduğu ilk kez resmen belgelendirilmiştir. 2) Orta Öğretim Alanındaki Uygulamalar (1961- 1974) T¼rkkiye e-Öğretim Alanındaki Uygulamaları Boyutundan AŞşıkarak e- Uygulama Boyutuna geçmesiyle uygulamaların başlangıçlı oluşturan d¼şnem olması nedeniyle en Önemli gelişim süreci olarak g¼ze AŞarpmaktaysa da uygulamalar ilk ve orta Öğretim düzeyinde s¼ny¼rlü kalmıştır. 1961 yılında MEB tarafından Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuş Öğretime başlandı, bu AŞalışmalar 1966 yılında Genel Müdürlük düzeyinde Öğretim Merkezi ile Öğretim alanında yaygınlaştırmıştır. 3) Y¼ksek Öğretim Uygulamaları (1974 - ...) 1974 yılında Mektupla Y¼ksek Öğretim kurulmuştur. Bu gelişim yerini daha sonra Yaygın Y¼ksek Öğretim Kurumu'na bırakmıştır. Ancak, bu gelişim de başlangıçta 1974 yılında Deneme Y¼ksek Öğretim Okulu, 8 Mayıs 1974 e- T¼rkkiye e-Öğretimde k¼nl¼ bir uzaktan eğitim kurumunun amacı ile kurulmuştur. 1975 e- Mektupla Y¼ksek Öğretim Merkezi ve Deneme Y¼ksek Öğretim Okulu projeleri yetersiz olduğu gerekçeyle sona erdirilmiş, aynı yıl Yaygın Y¼ksek Öğretim Kurumu kurulmuş, sona erdirilen Deneme Y¼ksek Öğretim Okulu projesi Öğrencileri bu kuruma devredilmiştir. 1979 e- YAYKUR e-Öğretim yaygınlaşması ve gelişimi sağlamadığı gerekçeyle AŞalışmalarına son verilmiştir. 1981 yılında y¼nl¼rl¼de giren 2547 sayılı Y¼ksek Öğretim Yasası ile Ankara Üniversitesi b¼y¼nyesinde bir AŞşık Öğretim Fak¼ltesi AŞşılmıştır. Bu fak¼ltesi, uzaktan eğitim konusunda Öğretimi yaygın hizmetleri vermektedir. 1980 ve 1990 e-Öğretimde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak hizmet veren Okul Radyosu Okulu Öğretim desteğiyle, isteyen herkese yaygın eğitim olanağı sağlamıştır. MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nde AŞşık b¼y¼nyesinde AŞad n¼fus düzeyinde kalan bireylere uzaktan eğitim veren kurumlar ise; 1992 yılında kurulan orta Öğrenim diploması veren AŞşık Öğretim Lisesi, 1997 kuruluşu, 1998 e- Öğretime başlayan ve 6., 7. ve 8. yıllarının AŞşık sunarak ilk Öğretim diploması veren AŞşık Yüksek Öğretim Okulu, Elektrik tesisat AŞşık sertifikası veren Mesleki ve Teknik AŞşık Okulu e-Öğretimdir. Kaynak: [1] Evaluating Digital Distance Learning Programs and Activities: Studies, Practices, and Recommendations, World Bank Institute of the World Bank, October 2001.

[2] <http://training.ifas.ufl.edu/deft/develop/tech.htm>

Türkiye Bilim Vakfı 2003 yılında hazırlanan E-Öğrenme Kılavuzu

Salih Gökçe, "Eğitimi İyileştiren Ekiplerinde Öğrenenlerin Sorun Çözerek Öğrenmeyle İlgili Tutum ve Görüşleri"
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst., Uzaktan Eğitim A.B.D., 2007 (Yüksek Lisans Tezi)

Â